

НЕ СПЫНІЦЬ, НЕ ЗАТРЫМАЦЬ

Афрыка... Міхась ЛЫНЬКОЎ
Вялікая шмат-
накутная краіна!
Як маю мы ведалі аб ёй! За сямю
замкамі, за сямю пячаткамі хаваў я
ад усяго свету хіцвія каланізатары,
якія захапілі яе зямлі, яе незлічэ-
ныя багаты, духоўныя скарбы яе на-
рода.

Што маглі зрабіць супраць няпро-
шаных прышальцаў чорныя жыхары
краіны? Хіба маглі ўстаць стара-
жытны лук і такое ж прымітыўнае
кап'е супраць вайсковых гармат і ку-
лямётаў белых заахвонікаў? Агнём і
жалезам узаконілі белыя свае пе-
равагі над чорнымі. Калідамамі скоў-
валі рукі непакорлівых, куліямі за-
глушвалі галасы пратэсту, галасы
прэўды і справядлівасці. Біблей,
крыжам, мабілізаваным на дапамогу
кулямёту, атручвалі душы людзей,
хрысціянскае вучэнне імкнуліся пры-
шчапіць людзям сляпую пакорлівасць
беламу гаспадару, звышчалавечую
цярплівасць перад адзекамі, гвалтам,
прыгнётам, звар'янай эксплуатацыяй.

Калі стагоддзі назад вывозіліся з
Афрыкі караваны нявольнікаў з ту-
быльцаў краіны, якіх лавілі, на якіх
палавалі, як на дзікіх зябру, дык па-
ней усе чорныя насельнікі былі пе-
ратвораны ў бясшчэрныя асядлы ня-
вольнікі. Гэтыя рабы і павінны бы-
лі ўсё жыццё пакарна працаваць на
сваіх белых гаспадароў, аддаючы за
бясцанак сваю працу, свае набыткі.
Ідзе нечуваннае рабаўніцтва. Ара-
бавульцы зямлю, адбіраючы лепшую
ў мясцовага насельніцтва, абрабаву-
юць яе незлічоныя багаты, ара-
бавульцы прадукты працы чалавека.

Па тым жа шляху кудзілацца ўсё, што
здабыта афрыканцамі: алмазы, зола-
та, бабоўна, бананы, пальмавае мас-
ла і г. д. І ўсё гэта з казачнымі
звышпрыбыткамі прадаецца на су-
светных біржах. Мы правядзем толькі
адзін прыклад таго, як жывяцца
каланізатары на рабаўніцтве прыро-
дных багатаў краіны. Адна з белгій-
скіх кампаній купіла зямлю ў до-
веру Ківу (Конга) «для эксплуатацыі
карысных вытокаў». Пляцаў яна
па аднаму франку за гектар. Потым
яна распрадала гэтую зямлю, узяў-
шы па 160 франкаў за квадратны
метр. Як бачце, гэтая кампанія ат-
рымала 160 000 франкаў там, дзе
яна выдаткоўвала адзін франк.

Такія прыклады можна прыводзіць
бесконца. Так рабіліся ў Кон-
га, так рабіліся ў кожнай калоніі.
На долю мясцовага насельніцтва да-
ставаліся голад, бяспраца, нязноснае
галеча, непісьменнасць, шматлікія
хваробы. Людзі выміралі. За гэта па-
навіны белгійскіх каланізатараў у
Конга насельніцтва калоніі вменіла-
ся напалавіну. Такія вынікі калані-
яльнай «цывілізацыі». Зразумела,
што такую «цывілізацыю» перніць
далей было немагчыма. Каланізатары
ўсё адабралі ад мясцовага жыха-
ра: зямлю, яе багаты, яго працу.

Купалаўцы — да XXII з'езду партыі

У сувязі з падрыхтоўкай да XXII
з'езду КПСС у Беларускім акадэмі-
чным тэатры імя Янкі Купалы адбы-
ся адкрыты партыйны сход. З дакла-
дам выступіў дырэктар А. Талічан.
Ён заклікаў калектыв накіраваць
усю творчую працу на дастойную
сустрачу чарговага з'езду нашай партыі.

Творчы калектыв імкнецца павы-
сіць рэпертуар новымі п'есамі белару-
скіх драматургаў. Мінскі глядач
ужо ўбачыў прамір «Твой светлы
шлях» па п'есе А. Маўзона. У другой
палавіне сённяшняга будзе паказаны
спектакль «Лявоніха на арбіце» па
п'есе А. Макашэва. Рэжысёр Р. Ка-
нінскі прыступіў да работы над па-
стаўкай новай п'есы М. Васілеўска-
га «Надзень, Вера, Любоў».

Нам калектыву, — сказаў
А. Талічан, — шэфства над на-
роднымі тэатрамі Барысава, Ашмян і
Мінскага аўтаавада. Трэба вярнуць
добрае пачыненне народнага арты-
ста СССР В. Платонава, які нядаўна
пабыў у Аршанскім народным тэат-
ры і выступіў у ролі Канстанціна
Заслонова ў акадэмічным спектаклі.
Такія творчыя ўзаемаствы стаяла
майстра сцэны з атаматры мае вялі-
кае выхавальнае значэнне.

Іншыя вядучыя акцёры павінны
перайняць гэты прыклад. Тэатру імя
Я. Купалы трэба ўжо цяпер уключы-
цца ў падрыхтоўку да даклада тэ-
атральнага мастацтва, якая абудзе-
на ў кастрычніку гэтага года ў
Мінску. На дакладзе будуць пастаўле-
ны лепшыя творы сучаснай драматур-
гіі.

Семінар кіраўнікоў самадзейнасці

Віцебскі Дом народнай творчасці
правёў дзевяцідзённыя лекцыі і семі-
нар кіраўнікоў сельскай мастацкай
самадзейнасці рэінных дамоў куль-
туры і прафесіянальных клубаў па
харавому, танцавальнаму і тэатраль-
наму жанрам. На семінары выкладалі
рэжысёр Тэатра імя Якуба Коласа
Б. Буганцаў, артыст Я. Буракоў,
балетмайстры Я. Хведас, Б. Касі-
таў, харэйстар В. Кузняхоў, мета-
дыст абласнога Дома народнай твор-
часці Г. Сакалюч і дырэктар музы-
чэльнага Г. Кутневіч.

Былі прызначаны лекцыі «Як рэ-
заць музыку», «Савецкая песня», аб міжнародным
становішчы і тэма.
Удзельнікі семінара прагледзелі
спектаклі «Лявоніха», «Заводскія
хлопцы» і інш., сустракаліся з май-
страмі мастацтва. Былі праведзены
некаторыя сусветны і гарадскі вядучы-
мі артыстамі Тэатра імя Якуба Ко-
ласа.

М. тышэвіч.
Віцебск.

Вечары мастацкага чытання
Чатыры літаратурныя вечары-кан-
цэрты з удзелам заслужанай арты-
сцкі УССР А. Лесніковай лаваліся
Беларускай дзяржаўнай філармоніяй
для працоўных Мінска.

Харкаўская артыстка ўключыла ў
праграму выступленне ўручкі з ра-

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 15 (1949) Аўторак, 21 лютага 1961 года Цана 4 кап.

АД КАМІТЭТА ПА ЛЕНІНСКІХ ПРЭМІЯХ У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ І МАСТАЦТВА ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР

Камітэт па Ленінскіх прэміях у
галіне літаратуры і мастацтва па-
ведама, што з усіх работ, прад-
стаўленых на атрыманне Ленін-
скіх прэмій 1961 года, пасля іх
разгляду секцыямі і пленумам ка-
мітэта, адабраны для далейшага
абмеркавання наступныя кандыда-
туры:

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ

1. Айтматов Чынгіз. «ДЖАМІ-
ЛІЯ», апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў Кіргізіі.

2. Арбузаў А. М. «ІРКУЦКАЯ
ГІСТОРЫЯ», п'еса.

Прадстаўлена ЦК прафсаюза ра-
ботніцкай культуры, Міністэрствам
культуры РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, камбінатам «Трохгорная
мануфактура».

3. Ганчар А. Ц. «ЧАЛАВЕК
І ЗВЯРОЎ», раман.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў Украіны, рэдкалегій часо-
піс ЦК ЛКСМУ «Смена».

4. Кажыкоў В. М. «ЗНАЕМ-
ЦЕСЯ, БАЛУЕЎ», апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Дзяржаўным выда-
вецтвам мастацкай літаратуры.

5. Маркаў Г. М. «СОЛЁ ЗІМ-
ЛІ», раман.

Прадстаўлена Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Дзяржаўным выдавецтвам
ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардыя»,
рэдкалегій часопіса «Дальні
Восток».

6. Пракоф'ев А. А. «ПРАПРА-
ШЭННЕ ДА ПАДАРОЖКА»,
кніга вершаў.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Ленінградскім аддзяле-
нем Саюза пісьменнікаў РСФСР.

7. Радышэў Ш. Р. «МАЦНЕЙ
ЗА БУРЮ», раман.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў Узбекістана, Ташкенцкім
дзяржаўным універсітэтам імя
У. І. Леніна.

8. Салжанскі А. Д. «БАРАБАН-
ШЫЦА», п'еса.

Прадстаўлена Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

9. Сіманаў К. М. «ЖЫВЫЯ І
МЕРТВЫЯ», раман.

Прадстаўлена рэдкалегій часо-
піс «Знамя».

10. Салахун В. А. «КРОПЛЯ
РАСЫ», лірычная апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, выдавецтвам ЦК ВЛКСМ
«Молодая гвардыя», рэдкалегій
часопіса «Знамя».

11. Сяроўкаў А. У. «КУХАР-
КА», п'еса.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

12. Твардоўскі А. Т. «ЗА ДА-
ЛІЮ — ДАЛІ», паэма.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў СССР, рэдкалегій газеты
«Правда», Саюзам пісьменнікаў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза пісьменнікаў РСФСР, Ле-
нінградскім аддзяленнем Саюза
пісьменнікаў РСФСР, Дзяржаў-
ным выдавецтвам мастацкай літа-
ратуры, выдавецтвам ЦК ВЛКСМ
«Молодая гвардыя», рэдакцыяй
газеты «Красный маяк» (Паліч-
скі раён, Пскоўскай вобласці).

У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ І КАНЦЭРТНА-ВЫКАНАЎЧАЙ ДЭЙНАСЦІ

1. Жыганаў Н. Г. «ДЖАЛІЛЬ»,
опера.

Прадстаўлена Саюзам кампазі-
тараў СССР, Міністэрствам куль-
туры РСФСР, Татарскім абкам
КПСС, Міністэрствам культуры

Татарскай АССР, Саюзам кампазі-
тараў Татарыі, Татарскім дзяр-
жаўным тэатрам оперы і балету
імя М. Джаліля.

2. Іваноў К. К. Канцэртна-вы-
канаўчая дэйнасць.

Прадстаўлена Маскоўскай дзяр-
жаўнай філармоніяй.

3. Мраўніскі Я. А. Канцэртна-
выканаўчая дэйнасць.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам кампа-
зітараў РСФСР, Маскоўскай дзяр-
жаўнай філармоніяй.

4. Салманов У. М. «ДВАНЦЬ-
ПАЦЬ», аперы-паэма для хору
і сімфанічнага аркестра.

Прадстаўлена Ленінградскім ад-
дзяленнем Саюза кампазітараў
РСФСР.

У ГАЛІНЕ ВЫЯВЛЕНЧЫХ МАСТАЦТВАЎ

1. Галаўніцкі Л. Н. Скульптура
«МЕЖЫ ПЕРААРАНЫ».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
РСФСР.

2. Коржаў-Чувелеў Г. М. Трып-
ціх «КАМУНІСТЫ», «ГАМЕР
(РАБОЧАЯ СТУДЫЯ)», «ТОП,
ХТО ПАДЫМАЕ СЦЯГ», «ІН-
ТЭРНАЦЫЯНАЛ».

Прадстаўлена Акадэміяй маста-
цтваў РСФСР, Міністэрствам куль-
туры РСФСР, Саюзам мастакоў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза мастакоў РСФСР.

3. Малаў П. Т. Дыяграма
«ШТУРМ САПУН-ГАРЫ 7 МАЯ
1944 ГОДА».

Прадстаўлена Галоўным палі-
тычным упраўленнем Савецкай
Арміі і Ваенна-Марскога Флоту
Савецкага Саюза, гвардыя Кі
Украіны і гвардыя Кі Савецка-
га Саюза.

4. Пастух А. А. Карціна
«ЛІТА».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
СССР, Саюзам мастакоў РСФСР,
Маскоўскім аддзяленнем Саюза
мастакоў РСФСР.

5. Прыкоўка В. І. Серыя малю-
нкаў «ГЭТА НЕ ПАВІННА ПА-
ТАРЫЦА».

Прадстаўлена Акадэміяй ма-
стацтваў СССР, Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза мастакоў РСФСР.

6. Ткачоў А. П., Ткачоў С. П.
Карціна «МІЖ БАІМІ».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
СССР, Міністэрствам культуры
РСФСР, Саюзам мастакоў
РСФСР.

7. Фаворскі У. А. Ілюстрацыі
да малюнкаў трагедыі А. С. Пуш-
кіна (гравюры на дрэве).

Прадстаўлена Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза мастакоў
РСФСР.

8. Чуйков С. А. Трыпціх «АБ
ПРОСТЫХ ЛЮДЗЯХ ІНДЫІ»,
«МІРНЫЯ БУДНІ», «ПЕСНЯ
КУЛІ», «ВЯЧЭРНІ РОЗДУМ».

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

9. Чуйков С. А. Трыпціх «АБ
ПРОСТЫХ ЛЮДЗЯХ ІНДЫІ»,
«МІРНЫЯ БУДНІ», «ПЕСНЯ
КУЛІ», «ВЯЧЭРНІ РОЗДУМ».

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

10. Салахун В. А. «КРОПЛЯ
РАСЫ», лірычная апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Ленінградскім аддзяле-
нем Саюза пісьменнікаў РСФСР.

11. Сяроўкаў А. У. «КУХАР-
КА», п'еса.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

12. Твардоўскі А. Т. «ЗА ДА-
ЛІЮ — ДАЛІ», паэма.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў СССР, рэдкалегій газеты
«Правда», Саюзам пісьменнікаў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза пісьменнікаў РСФСР, Ле-
нінградскім аддзяленнем Саюза
пісьменнікаў РСФСР, Дзяржаў-
ным выдавецтвам мастацкай літа-
ратуры, выдавецтвам ЦК ВЛКСМ
«Молодая гвардыя», рэдакцыяй
газеты «Красный маяк» (Паліч-
скі раён, Пскоўскай вобласці).

У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ І КАНЦЭРТНА-ВЫКАНАЎЧАЙ ДЭЙНАСЦІ

1. Жыганаў Н. Г. «ДЖАЛІЛЬ»,
опера.

Прадстаўлена Саюзам кампазі-
тараў СССР, Міністэрствам куль-
туры РСФСР, Татарскім абкам
КПСС, Міністэрствам культуры

Татарскай АССР, Саюзам кампазі-
тараў Татарыі, Татарскім дзяр-
жаўным тэатрам оперы і балету
імя М. Джаліля.

2. Іваноў К. К. Канцэртна-вы-
канаўчая дэйнасць.

Прадстаўлена Маскоўскай дзяр-
жаўнай філармоніяй.

3. Мраўніскі Я. А. Канцэртна-
выканаўчая дэйнасць.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам кампа-
зітараў РСФСР, Маскоўскай дзяр-
жаўнай філармоніяй.

4. Салманов У. М. «ДВАНЦЬ-
ПАЦЬ», аперы-паэма для хору
і сімфанічнага аркестра.

Прадстаўлена Ленінградскім ад-
дзяленнем Саюза кампазітараў
РСФСР.

У ГАЛІНЕ ВЫЯВЛЕНЧЫХ МАСТАЦТВАЎ

1. Галаўніцкі Л. Н. Скульптура
«МЕЖЫ ПЕРААРАНЫ».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
РСФСР.

2. Коржаў-Чувелеў Г. М. Трып-
ціх «КАМУНІСТЫ», «ГАМЕР
(РАБОЧАЯ СТУДЫЯ)», «ТОП,
ХТО ПАДЫМАЕ СЦЯГ», «ІН-
ТЭРНАЦЫЯНАЛ».

Прадстаўлена Акадэміяй маста-
цтваў РСФСР, Міністэрствам куль-
туры РСФСР, Саюзам мастакоў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза мастакоў РСФСР.

3. Малаў П. Т. Дыяграма
«ШТУРМ САПУН-ГАРЫ 7 МАЯ
1944 ГОДА».

Прадстаўлена Галоўным палі-
тычным упраўленнем Савецкай
Арміі і Ваенна-Марскога Флоту
Савецкага Саюза, гвардыя Кі
Украіны і гвардыя Кі Савецка-
га Саюза.

4. Пастух А. А. Карціна
«ЛІТА».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
СССР, Саюзам мастакоў РСФСР,
Маскоўскім аддзяленнем Саюза
мастакоў РСФСР.

5. Прыкоўка В. І. Серыя малю-
нкаў «ГЭТА НЕ ПАВІННА ПА-
ТАРЫЦА».

Прадстаўлена Акадэміяй ма-
стацтваў СССР, Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза мастакоў РСФСР.

6. Ткачоў А. П., Ткачоў С. П.
Карціна «МІЖ БАІМІ».

Прадстаўлена Саюзам мастакоў
СССР, Міністэрствам культуры
РСФСР, Саюзам мастакоў
РСФСР.

7. Фаворскі У. А. Ілюстрацыі
да малюнкаў трагедыі А. С. Пуш-
кіна (гравюры на дрэве).

Прадстаўлена Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза мастакоў
РСФСР.

8. Чуйков С. А. Трыпціх «АБ
ПРОСТЫХ ЛЮДЗЯХ ІНДЫІ»,
«МІРНЫЯ БУДНІ», «ПЕСНЯ
КУЛІ», «ВЯЧЭРНІ РОЗДУМ».

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

9. Чуйков С. А. Трыпціх «АБ
ПРОСТЫХ ЛЮДЗЯХ ІНДЫІ»,
«МІРНЫЯ БУДНІ», «ПЕСНЯ
КУЛІ», «ВЯЧЭРНІ РОЗДУМ».

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

10. Салахун В. А. «КРОПЛЯ
РАСЫ», лірычная апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Ленінградскім аддзяле-
нем Саюза пісьменнікаў РСФСР.

11. Сяроўкаў А. У. «КУХАР-
КА», п'еса.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

12. Твардоўскі А. Т. «ЗА ДА-
ЛІЮ — ДАЛІ», паэма.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў СССР, рэдкалегій газеты
«Правда», Саюзам пісьменнікаў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза пісьменнікаў РСФСР, Ле-
нінградскім аддзяленнем Саюза
пісьменнікаў РСФСР, Дзяржаў-
ным выдавецтвам мастацкай літа-
ратуры, выдавецтвам ЦК ВЛКСМ
«Молодая гвардыя», рэдакцыяй
газеты «Красный маяк» (Паліч-
скі раён, Пскоўскай вобласці).

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

10. Салахун В. А. «КРОПЛЯ
РАСЫ», лірычная апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Ленінградскім аддзяле-
нем Саюза пісьменнікаў РСФСР.

11. Сяроўкаў А. У. «КУХАР-
КА», п'еса.

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

12. Твардоўскі А. Т. «ЗА ДА-
ЛІЮ — ДАЛІ», паэма.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў СССР, рэдкалегій газеты
«Правда», Саюзам пісьменнікаў
РСФСР, Маскоўскім аддзяленнем
Саюза пісьменнікаў РСФСР, Ле-
нінградскім аддзяленнем Саюза
пісьменнікаў РСФСР, Дзяржаў-
ным выдавецтвам мастацкай літа-
ратуры, выдавецтвам ЦК ВЛКСМ
«Молодая гвардыя», рэдакцыяй
газеты «Красный маяк» (Паліч-
скі раён, Пскоўскай вобласці).

Прадстаўлена Міністэрствам
культуры РСФСР, Саюзам пісь-
меннікаў РСФСР, Маскоўскім ад-
дзяленнем Саюза пісьменнікаў
РСФСР.

10. Салахун В. А. «КРОПЛЯ
РАСЫ», лірычная апавесць.

Прадстаўлена Саюзам пісьмен-
нікаў РСФСР, Маскоўскім аддзя-
леннем Саюза пісьменнікаў
РСФСР, Ленінградскім аддзяле-
нем Саюза пісьменнікаў РС

У Гомелі пры абласным ДOME народнай творчасці адбыўся семінар самадзейных кампазітараў.
На здымку ў першым радзе (злева направа) — кампазітар І. Ронькін, выкладчык Мінскага педінстытута У. Юрвіч; у другім радзе — работнік Добрушскага камбіната «Горы працы» В. Журавіч, выкладчык Хойніцкай сярэдняй школы У. Мерадз, студэнт Гомельскага педінстытута В. Яшкін і майстар Рэчыцкага камбіната абслугоўвання Л. Францель-Майзік.

Фота Ф. Раманава. Фотажурналіст БЕЛТА.

ПАД ЗНАКАМ ТВОРЧАГА АЖЫЎЛЕННЯ

Адбыўся справядна-перавярбачны сход секцыі крытыкі СІ БССР. Са справядным дакладам выступіў старшыня секцыі У. Юрвіч. Ён адзначыў, што ў мінулым годзе наглядзе прымкнулі ажаўленцы крытычнай думкі. Калі ж гаварыць аб працы секцыі, то яна вымяраецца не столькі колькасцю пасаджэнняў і мерарыстваў, колькі тымі кіраўніцтвамі і арганізацыямі, якія з'явіліся ў апошні час. Прыведаючы, што зборнікі крытычных і літаратурна-навуковых прац перасталі быць рэдкасцю, у выдвечкіх планах яны займаюць значнае месца.

Тэарэтычны фарэвон нашай крытыкі павялічыўся. Пра гэта сведчыць сур'ёзны зварот крытыкаў і літаратурна-навуковых працаў да праблемы зарождзяння і станавлення ў нашай літаратуры метаду сацыялістычнага рэалізму. У. Юрвіч становіцца асновай працы Н. Перкіна і Ю. Пшыркова, прывесці аналіз літаратурнага працы 20—30 гг. на Беларусі. Цікава праца і Я. Казікевіча аб беларускай балцы.

Усе больш увага аддаецца крытыкай праблемы псіхалогічнага мастацтва. Асцярожна аналізуюць творы. Докладчык адзначае новыя працы А. Кучара, Я. Гердовіча, артыкулы Р. Барозкіна «Пэты аднаго пакалення», якія з кіскавісцю сустракаюць літаратурнай грамадскасці. Добра гаворыць дакладчык, што Р. Барозкіна, будучы строгі патрабавальнік, заставіў і добравынішчым. Ён ставіў адначасна ўсё лепшае ў пэты. Але калі прыватнае запярэньне артыкулы, усё ж застаецца пачуццё неадназначна. Характарыстыка пэты пэтычнага пакалення аб'ектыўна атрымалася аднабоковай; рытарычна, агукнае, слабае ў творчасці пэты як бы выносіцца на першы план. Аб спрэчных момантах гэтай працы крытыка, забягае дакладчык, варт было б пагаварыць больш шырока.

У новых крытычных працах аб творчасці П. Пестрака і І. Шамякіна, А. Кучара дамося большай зважанаці і эстэтычнага аналізу твору, чым гэта было ў яго ранейшых артыкулах. Я. Гердовіч у зборніку «Літаратура і жыццё народа» спрабуе весці сур'ёзную гаворку пра істотныя бакі літаратурнага працы. Шкада, што многімі артыкуламі гэтага зборніка не стае тэарэтычнай глыбіні, сапраўды мастацкага аналізу. Значную увагу аддавалі нашым крытыкі і літаратурна-навуковым праблемам узвасмужаў і узвасмужвалі братніх славіянскіх літаратур. Добрай сістэматычнай разнастайнага матэрыялу, сувязю гісторыі літаратуры з сучаснасцю вызначае кніга С. Александравіча «Старонкі братняй дружбы».

Ліна. Але большасць твораў М. Лужаніна аб вайне ніжэй яго матэмацыі. Яны не склалі новай, аясняйшы этап у творчасці пэты, не пругалі з такой эмацыянальнасцю, як таго патрабавалі дух і час.

Пэзія М. Лужаніна з не камп'юнамі эстэтычнымі вартасцямі і творчымі талентамі, чытацкай і значнымі разгартула ў пасляваенны час. Тут ён загаварыў «моваю сэрца», знайшоў сябе як пэты філасофскага складу, набыў творчую стабільнасць. У яго вершы і паэмы шчодро сталі праўдзівыя моманты, багатыя, намяняльныя каларыт, песеннік, высокая паэтычная культура. Самы зварот да жанра пэзіі сведчыць аб узростаў сілье таленту пэты, аб яго імкненні да больш шырокага адлюстравання жыцця. Пэзія «Калікі Грабоўскага» і «Мая рэчунка» ўзніклі на рэальнай жыццёвай аснове. Праўда, псіхалогічны характарыстыкі ў іх яшчэ не выражаны.

Своасабытай лірычнай пэзіі можна лічыць чыкі «На новых прасторы» (дарожныя мелодыі), вельмі характэрны па настрою і эместу для сучаснага мірынага жыцця з яго размахам работ па пераўтварэнню прыроды. Асобныя раздзелы чыкі звязаны між сабою адзінай думкай і тэмай. У цэнтры вобраз вятра-падарожніка, які шырока глядзіць на свет, прыкімае многа шчытага. Успадуючыя творчы тэны савецкага чалавека, новая Беларусь, што мае свае шляхі ў мора, дружба народаў.

Душа з душой, Глянь з глянем, Жывём. І рэкі ў нас сярбюцца: Канал, злучыўшы Буг з Дняпром, Вітае Польшчу маладую. І да балер і да румяў Па Чорным моры шлях някружыць...

У пасляваенны перыяд, які мы ўжо адзначылі, творчасць М. Лужаніна стала найбольш плёнай. Калі ў першы пасляваенны гады ў яго было яшчэ многа слабых рытарычных вершаў, то на апошняй пэты — чыкі год прыпалаць сям'я выдатных год рэчы «Праводзіны», «На зямлях

ТВОРЧЫ ПАРТРЭТ

Лідзія Пятроўна Шышко, таленавітая артыстка Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Школу сцэнічнага мастацтва маладая артыстка праходзіць пад кіраўніцтвам рэжысёра Я. Мірочніка.

К. Санікава ў гады, калі яна працавала ў калектыве Тэатра імя Янкі Купалы, часта атрымлівае пісьмы ад гледачоў. Яны выказваюць ёй шчырыя словы падзякі за іхныя творчыя заданні шматлікіх п'ятакі, рэцэнзій аб выкарыстанні. Пераважаюць гэта юнакі і дзяўчаты, якія вельмі любяць сцэну.

Заслужыла гэтую любоў Л. Шышко доўгай і настойлівай працай, адданасцю сцэне. Адказваючы на ўспадуючыя, шчырыя пісьмы, артыстка не раз у думках вяртаецца да дзён свайго дзяцінства, калі і яна выбрала шлях у жыццё.

1921 год. Вызвалены ад беларускай вайны. Маладая сестра Лідзія і два яе браты жылі ў вёсцы «Камуна» дзяцінства дома, ачынаў у школе. Родную сестру і сярэднюю сяброўку знаходзіць Лідзія ў асобе выхавальніцы і кіраўніцы Тэатра Веры Харужай. Добра памятае Лідзія ўражэння дні, калі Вера ўручыла ёй білет Ленінскага камсамолу. Не забудзецца чыкіна, калі Вера напісала ёй шэрую рэкамендацыю для паступлення ў Тэатральны інстытут і блаславляла добрым словам у дарогу. Не забудзецца сустрэчы і з вясельным пэснором беларускага народа Янкам Купалам, які часта заходзіў да дзяцінства ў інтэрнат, быў іх шчырым сябрам. І калі пэты Лідзія Шышко ў дзяцінства самадзейнасці выклікалі ў яе мару стаць артысткай, першым чынам яна пайшла парайціца ў сямя Луцвічэў.

— Абавязкова паспрабуй вучыцца, — параіў Янка Купала, які ведаў аб Лідзііных здольнасцях.

Вось Лідзія перад прыёмнай камісіяй. За сталом Я. Мірочнік, студэнт тэатральнай студыі ў Маскве К. Санікава, М. Міхельвіч, А. Лішнік і інш. Рэжысёр-педагог Я. Мірочнік заўважыў у дзяцінстве, тое, што пэты прывілае ёй пэты. І ў пэтынах гады гэты ястотны дзень беларускага тэатра будзе заўсёды ўважліва сачыць за творчым ростам свайго вучанца і ставіць яе ў прыклад моладзі.

У 1926 г. Лідзія Шышко заканчвае тэатральную студыю ў Маскве і ўваходзіць у групу Другога Беларускага тэатра, які быў арганізаваны ў Віцебску. Першае яе ролі — маладая гераіня сучаснага рэпертуару, у якіх артыстка адчувае сябе свабодна. Гэта Маля ў спектаклі «Горад вятроў» У. Кіршона, Ганя ў спектаклі «На Захадзе бой» У. Вішнеўскага, Зоя ў спектаклі «Астан» А. Глобы і інш.

Служэньне мастацтву

У тым, што яна рэдка ідзе насустрач вобразу, каб разаставіць у ім і паўстаць перад гледачом у непаваротлівым выглядзе. Хутчэй за ўсё яна набліжае вобраз да свайго яркага ідэалагічнага, раскідвае яго сваім камедыйным талентам. Не цураецца артыстка і вострага шаржу. Але тым не менш ёй удаецца заўсёды тры-

вастрахарактэрных камедыйных вобразаў. Калі Лідзія Шышко ўме ствараць і псіхалогічны характары.

І ўсё ж самыя любімыя для артысткі Шышко ролі сучаснай камедыі. У іх найбольш раскрыліся яе сваёсабыты талент. Калі Лідзія Пятроўна атрымала роллю Антаніны Цімафееўны, жонкі Каліберова ў п'есе А. Макаёнка «Выбаўчыя, калі ласка!», задалася, нічога новага яна не здолела прынесьці ў вобраз жанчыны-мяшчанкі, які стаў традыцыйным у савецкай камедыі. Тым не менш Шышко для свайго гераіні знайшла асаблівыя рысы, якія належаць ёй толькі адной, сыграла роллю так уда-лі і сатырычна востра, што Антаніна — Шышко ператварылася ў тып дэмадэі і абывацеля.

Адольвава чыкіна ўме артыстка выконваць ролі вясельніцы і малады. Хто не памятае парадэкальня сатырычных вобразаў Агі Шыцкі са спектакля «Калінавы гай» А. Карнейчука, які з такім бліскучым майстэрствам выконвала Шышко? Неабычальная ролля, дэва-тры гратэскавыя штрыкі — і вельмі партрэт вясельнай мяшчанкі.

І разам з тым артыстка ніколі не губіла пачуцця меры і такту, не выдзігала з агульнага рэалістычнага плану раскрыцця спектакля. Або спало-хная лама ў спектаклі «Крамлёўскія кураты», якую Шышко выконвае амаль без тэксту. Яна толькі адзіліць, слухае, гэтае на падзеі, але яе твары адбываецца столькі пачуццяў і жаху што міжволі гэты вобраз канцэнтруе на сабе увагу.

Л. Шышко да ўсёй яе творчых шлях сыграла калі сцэнічнае мастацтвае разнастайных ролей у класіфікацыі ролей і тэатра, калі выконвала ролі вясель

Лісты Ф. Багушэвіча да Э. Ажэшкі

Творчая дружба і шчыры сяброўскія сувязі з'яўляліся выдатнага беларускага паэта-дэмакрата Францішка Багушэвіча з вядомай польскай пісьменніцай Элізай Ажэшкай. Пільна ўвага да беларускага селяніна, рэалістычны паказ яго жыцця і побыту, дэмакратычная накіраванасць творчасці — усё гэта адлюстравана ў «Дулі беларускай» з польскай пісьменніцай.

Аднак да апошняга часу наша літаратуразнаўства мела даволі скупу і абрысаваную асвету пра дружбу і сяброўскія сувязі беларускага паэта-дэмакрата Францішка Багушэвіча з вядомай польскай пісьменніцай Элізай Ажэшкай. Пільна ўвага да беларускага селяніна, рэалістычны паказ яго жыцця і побыту, дэмакратычная накіраванасць творчасці — усё гэта адлюстравана ў «Дулі беларускай» з польскай пісьменніцай.

Апрача таго, аўтару гэтых радкоў не так даўно ўдалося натрапіць на вельмі цёплае выказанне Э. Ажэшкі пра Ф. Багушэвіча ў сувязі са смерцю беларускага паэта: «Паміць памерлага Францішка Багушэвіча ўшаноўваю глыбока і вестку пра яго смерць прыняла з сардэчнай смуткова. Быў ён адным з высакроднейшых людзей, якія служылі нашай зямлі, а для мяне асабіста адным з вельмі шчырных сяброў. Успаміны пра яго для мяне дарагія і самотныя» («Вестка» № 164, 1900).

Гэтыя весткі надзяна папярэднімі паведамленнямі, якія шчыра раскрылі, сяброўскія ўзаемаасноўкі Ф. Багушэвіча з польскай пісьменніцай, удакладняючы некаторыя моманты яго біяграфіі і творчасці, з'яўляюцца з вельмі шчырымі і цікавымі творами аўтара «Дулі беларускай». Беластоцкая беларуская газета «Ніва» 1 студзеня 1961 г. змяшчала цікавы артыкул Эдмунда Янкоўскага «Эліза Пашкевіч і Францішак Багушэвіч». Э. Янкоўскі — складальнік і каментаваў новае выданне лістэ польскай пісьменніцы, прысвочыў у сваім артыкуле шмат дадатковых фактаў, якія дапамагалі ўвясці беларускага паэта ў Э. Ажэшкай.

Артыкул, напісаны на аснове матэрыялаў архіва Э. Ажэшкі, які захоўваўся ў Інстытуце літаратурных даследаванняў Польскай Акадэміі навук. Э. Янкоўскі паведамляе, што ў архіве польскай пісьменніцы захоўваўся тры неапрацаваныя лісты Ф. Багушэвіча да Э. Ажэшкі на польскай мове.

Праўда, з артыкула і з урывкаў з лістэ Ф. Багушэвіча, якія змяшчаліся ў Янкоўскім, вынікае, што захаваўся чатыры лісты: два з іх датуюцца 1892 г. (25 красавіка і 2 (14) лістапада), адно напісана 18 (30) кастрычніка 1897 г., на адным значыцца толькі лічба «20. IX» (павадле яго зместу Э. Янкоўскі лічыць, што гэты ліст напісаны 20 верасня 1899 г.).

У лісце ад 25 красавіка 1892 г. Ф. Багушэвіч шчыра дзякуе за нейкі рукапіс і просіць прабачэння, што абавязаны не адказаць яму зыходзячы з Гродна на дарогу ў Варшаву і ў Вільню, каб сустрэцца з Э. Ажэшкай, каб

жывапіснай зааколіцы Асташыцкага Гарадка. У таліне вясняна стужка рака Вяча. Навокал яснасць масівы падастаюць да шаны. Амаць, якая самага Асташыцкага Гарадка перасякаюць дарогі на Мінск, Барысаў, Маладзечна, Лагойск. На гэтым скрыжаванні пасля вайны ўстаноўлены скульптуры савецкіх воінаў — талікі і лётчыкі пільна глядзячы ў далечыню. Тут з 26 па 28 чэрвеня 1941 г. загінулі воіны, палітработнікі і камандзіры Сотай ордана Леніна стралковай дывізіі.

Раніца 26 чэрвеня 1941 г. Часці дывізіі займаюць агнявыя рубяжы раёна абароны Вябіцкай-Асташыцкага Гарадка. Камандзір дывізіі Іван Мікітайч Рускаў спайноўка і ўдмуху вымушае баявую абстаноўку. І раптам німечкі танкі. Яны паўзлі па шаны з боку Маладзечна і з боку Лагойска. І ўсе на невялікіх Асташыцкіх Гарадках.

Агонь! — каманда Рускава. І артылерысты ўступілі ў бой. Дэсяткі варажых машын агарэлі.

У гэтым баявым уздзеянні мічане, які ўступілі ў дывізію ў першыя дні вайны. Кісяжа было змагацца супраць брайраваных машын варажых вайна-пехацінцаў. Генерал-маёр І. Рускаваў загадаў падрыхтаваць бутэлі з бензінам для падпаду танкаў і даставіць іх пяхоты. Спачатку мы грамілі фацішчэскую нечысць снарадамі і звышамі гранаў, — пісаў потым варажы вайна-камадзір старшы палітрук І. Мартынаў.

Але хутка выхадзіліся баіны прыдумалі новы спосаб барацьбы з танкамі. Звычайную бутэлю напаліў бензінам, прапускілі ў сярэдзіну ануцу, накідаўшы яе невялікі капец наперсе, і шчыльна зашлілі. Калі падыходзіў варажы танк, баец падпальваў ануцу і кідаў з-за прыкрыцця самаробны, але грозны снарад, у глыбіню танка. Некалькі дзсяткаў варажых машын удалося нам вывесці са строю».

Гэта старшаму палітруку І. Мартынаў належаць крылатыя словы: «Камуніст мацнейшы за танк».

Воіны 331-га стралковага палка Сотай дывізіі пад камандаваннем палкоўніка камуніста Івана Удзімірава-Бушуева ў гэтым баям знішчылі два танкі і два пяхотныя батальёны фацішчэ. Асабістым прыкладам мужнасці і адвагі камандзір палка нагнаў ворага.

Напружанасць баёў нарастала з кожным днём, з кожнай гадзінай. Спачатку Асташыцкі Гарадок захапілі фацішчы, але потым ім завалодалі савецкія воіны. У самым адказным момант бая, калі два батальёны палка засталіся ў акуржэнні, на выручку ім накіраваўся палкоўнік І. Бушуев. Ён са сваім танкам пранік у тыл варага і паспяхова вывеў батальёны з акуржэння. На шліху назад І. Бушуев на вуліцах Асташыцкага Гарадка сустраў моталічых ворага, якіх знішчыў агнём і гусеніцамі танка.

Баявая машына атрымала пацкаванне, а камандзір палка быў смерцальна паранены.

У асабістым справе палкоўніка І. Бушуева захоўваецца кароткая і лаканічная ацэнка і характарыстыка яго як камандзіра і камуніста. «Вытрыманы, дысцыплінаваны і стойкі баяшчык. У партыйным

Гвардзейцы

жыццё прымае актыўны ўдзел. Такім ён сёбе праявіў і ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

28 чэрвеня часці Сотай дывізіі атрымалі загад адступіць з Асташыцкага Гарадка і заняць рубж на рацэ Воле. Бой за Асташыцкі Гарадок закончыўся поўным разгромам 25-га танкавага і 82-га матарызаванага німечкіх палкоў і батальёна мататэхнікі.

Раніца 7 ліпеня 1941 г. падарэзаны 355-га стралковага палка пад камандам палкоўніка Н. Швары пакрыты адыход часцей Сотай дывізіі для пераправы пераз раку ў раёне вёскі Сомры і Штайлоўчы Крурскага раёна. Намер варага зноў даўся да таго, каб адразаць пяхоту ад адыходу нашай дывізіі. Ён вёскі Сомры і Штайлоўчы заваяваў бой.

У варага было больш тэхнічных сродкаў. Але савецкія воіны, у тым ліку разведчыкі, артылерысты, знішчылі і падбілі 12 аўтамашын, восем

машч нашым падраздзяленням адыйшлі арганізавана. Гэтую залучу ўзяў на сябе камандзір батальёна маёр Сяргей Мікалаевіч Барташ. Ён са сваімі баішчы знішчыў і спаліў 12 аўтамашын, грузавых боепрыпасамі, і два танкі. Калі ў С. Барташа скончыліся патроны, ён з рукапашнай зброяй фацішчэ афіцэра. Так адважна змагаўся воін-беларус, ураджэнец вёскі Дабраволі Гродзенскай вобласці. Сваім службю С. Барташ пачаў у Чырвонай Арміі з 1918 г. Змагаўся супраць банд Дзянікіна, граміў контррэвалюцыйныя шайкі на Каўказе. Затым скончыў курсы камсаставу. Служыў у Беларусі. У перадавыя гадзіны працаваў у камунісцкім упраўленні Мінска. Загінуў С. Барташ 6 жніўня 1941 г.

У жніўні 1941 г. у радах воінаў з'явілася балая песня «Марш Сотай дывізіі».

Смести саранчу, уничтожить бандитов. Клянёмся мы, Родина-мать, Захватчики будут в боях перебиты, Фашистам Москвы не вдать. Так гаварылася ў песні. Сотая дывізія граміла ворага пад Масквой, пад Стацінградом. Яна вызваляла Украіну. Сігя гэтай дывізіі пераможна разбіваўся на вуліцах вызваляеяй Вены.

Л. ЧВАНАУ, старшы навуковы супрацоўнік Беларускага дзяржаўнага музея Вялікай Айчыннай вайны.

На здымках: Герой Савецкага Саюза Я. Я. Бялязю, палкоўнік І. Бушуев, маёр С. Барташ.

Суміа jody, na gór szczycie, Szmium niewesoło, Wo teź smutnie i ich życie, Gdy smutek wokolo.

Wkoło pędzą, pnie, mogiły, Uciek i niewola, Wicher niszczy resztę sily, Cigle burze z pola...

Szumie, jody, na gór szczycie, Szmium głośnie, głośnie! Może martwych obudzicie, I będzie radośniej...

Трэба адзначыць, што ў вершы «Szmium jody...», які складаецца з 9 строф, спалучаюцца беларускія фальклорныя матывы з арыйяй Ентаскай з оперы С. Мянюшкі «Галка».

У артыкуле «Эліза Ажэшка і Францішак Багушэвіч» ёсць яшчэ адно цікавае месца. Э. Янкоўскі, спаслаючыся на С. Грышкевіча — аўтара артыкула «Сардэчныя прыкрасці з-пад Немана і Сісцяны» («Новы свет» № 38, 1955), паведамляе падзвіжы павяшчаны факт, што зборнік Ф. Багушэвіча «Смук беларускі» быў выданы ў Пазнані пры дапамозе і сааўтара Э. Ажэшкі.

Фаршце, Э. Янкоўскі адзначае, што ў фондах архіва Э. Ажэшкі захоўваецца фота Ф. Багушэвіча з яго аўтаграфам, падаванае, аднак, у сучаснай здымцы (дапушчэнне, датычнае фота 22 снежня 1891 г.).

Артыкул Э. Янкоўскага, апублікаваны на старонках «Нівы», узабавіў нашы весткі пра жыццё і творчасць Францішка Багушэвіча, які сведчаць пра даўня і слаўнае традыцыі беларуска-польскіх літаратурных ўзаемаасноўкі.

Сяргей АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Мікола ВОРАНАУ.

КАЛЯ ІРВА УРАСЛА ЯНА У ТРАВУ. Іржа ўпілася ў цёмнае жалеза... Не ўратавала каска галаву. Ад партызанскіх куляў галававаў.

Калісь, паклаўшы палец на курок, Лавіў мішню ў прагніны вачамі. Ды каска адкацілася ўбок, І ўдарылася састыкай аб камень.

Іржа гарыць варажэю крыжэй, І састыкаў на касцы раз'яда. Баішча тутшкі гідэды віль у ёй, Яны далей адгэтуль адлятаюць.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя. Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

Суміа jody, na gór szczycie, Szmium niewesoło, Wo teź smutnie i ich życie, Gdy smutek wokolo.

Wkoło pędzą, pnie, mogiły, Uciek i niewola, Wicher niszczy resztę sily, Cigle burze z pola...

Szumie, jody, na gór szczycie, Szmium głośnie, głośnie! Może martwych obudzicie, I będzie radośniej...

Трэба адзначыць, што ў вершы «Szmium jody...», які складаецца з 9 строф, спалучаюцца беларускія фальклорныя матывы з арыйяй Ентаскай з оперы С. Мянюшкі «Галка».

У артыкуле «Эліза Ажэшка і Францішак Багушэвіч» ёсць яшчэ адно цікавае месца. Э. Янкоўскі, спаслаючыся на С. Грышкевіча — аўтара артыкула «Сардэчныя прыкрасці з-пад Немана і Сісцяны» («Новы свет» № 38, 1955), паведамляе падзвіжы павяшчаны факт, што зборнік Ф. Багушэвіча «Смук беларускі» быў выданы ў Пазнані пры дапамозе і сааўтара Э. Ажэшкі.

Фаршце, Э. Янкоўскі адзначае, што ў фондах архіва Э. Ажэшкі захоўваецца фота Ф. Багушэвіча з яго аўтаграфам, падаванае, аднак, у сучаснай здымцы (дапушчэнне, датычнае фота 22 снежня 1891 г.).

Артыкул Э. Янкоўскага, апублікаваны на старонках «Нівы», узабавіў нашы весткі пра жыццё і творчасць Францішка Багушэвіча, які сведчаць пра даўня і слаўнае традыцыі беларуска-польскіх літаратурных ўзаемаасноўкі.

Сяргей АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Мікола ВОРАНАУ.

КАЛЯ ІРВА УРАСЛА ЯНА У ТРАВУ. Іржа ўпілася ў цёмнае жалеза... Не ўратавала каска галаву. Ад партызанскіх куляў галававаў.

Калісь, паклаўшы палец на курок, Лавіў мішню ў прагніны вачамі. Ды каска адкацілася ўбок, І ўдарылася састыкай аб камень.

Іржа гарыць варажэю крыжэй, І састыкаў на касцы раз'яда. Баішча тутшкі гідэды віль у ёй, Яны далей адгэтуль адлятаюць.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя. Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

Грамоўцы змоўчалі...

З усяго раёна на нараду партыйнага актыву з'ехаліся не толькі перадавыя, прыбылі і тыя, што бралі на сябе аўныя абавязанасці, а калі даходзіла да справы, з гора ў год іх не выконвалі.

Апраўда можна было вызначыць, што з прысутных перадавы. Хто больш намаляў хлеба, надалі мала, адкарыў свіней, той займаў пярэдняй рады, хто не вызначыў пленыя дзядымамі, прымошчаўся на задніх красках.

З якімі і цікавым дакладам выступіў першы сакратар райкома партыі Пятро Парфенавіч Астапав. Выступіў старшым праўднікам калгасу, сакратары пярэдняй партыйнай арганізацыі. Усе гаварылі больш пра адставак, чым аб дасягненнях.

Гэта, бадай, правільна, бо ўчарашніх пасах не могуць заававаць заробкі, а пярэдняй сённяшні дзень. Рэальнае стужэнскага Пленума ЦК КПСС вучыць, што ў інершыі нас не магчыма паспяхова вёсць сельскагаспадарчую работу. Нехта абмовіў, што зямлі свае апрацоўваем трактарамі, ураджай малацім камбайнамі. Баявая машына атрымала пацкаванне, а камандзір палка быў смерцальна паранены.

У асабістым справе палкоўніка І. Бушуева захоўваецца кароткая і лаканічная ацэнка і характарыстыка яго як камандзіра і камуніста. «Вытрыманы, дысцыплінаваны і стойкі баяшчык. У партыйным

жыццё прымае актыўны ўдзел. Такім ён сёбе праявіў і ў першыя дні Вялікай Айчыннай вайны.

28 чэрвеня часці Сотай дывізіі атрымалі загад адступіць з Асташыцкага Гарадка і заняць рубж на рацэ Воле. Бой за Асташыцкі Гарадок закончыўся поўным разгромам 25-га танкавага і 82-га матарызаванага німечкіх палкоў і батальёна мататэхнікі.

Раніца 7 ліпеня 1941 г. падарэзаны 355-га стралковага палка пад камандам палкоўніка Н. Швары пакрыты адыход часцей Сотай дывізіі для пераправы пераз раку ў раёне вёскі Сомры і Штайлоўчы Крурскага раёна. Намер варага зноў даўся да таго, каб адразаць пяхоту ад адыходу нашай дывізіі. Ён вёскі Сомры і Штайлоўчы заваяваў бой.

У варага было больш тэхнічных сродкаў. Але савецкія воіны, у тым ліку разведчыкі, артылерысты, знішчылі і падбілі 12 аўтамашын, восем

машч нашым падраздзяленням адыйшлі арганізавана. Гэтую залучу ўзяў на сябе камандзір батальёна маёр Сяргей Мікалаевіч Барташ. Ён са сваімі баішчы знішчыў і спаліў 12 аўтамашын, грузавых боепрыпасамі, і два танкі. Калі ў С. Барташа скончыліся патроны, ён з рукапашнай зброяй фацішчэ афіцэра. Так адважна змагаўся воін-беларус, ураджэнец вёскі Дабраволі Гродзенскай вобласці. Сваім службю С. Барташ пачаў у Чырвонай Арміі з 1918 г. Змагаўся супраць банд Дзянікіна, граміў контррэвалюцыйныя шайкі на Каўказе. Затым скончыў курсы камсаставу. Служыў у Беларусі. У перадавыя гадзіны працаваў у камунісцкім упраўленні Мінска. Загінуў С. Барташ 6 жніўня 1941 г.

У жніўні 1941 г. у радах воінаў з'явілася балая песня «Марш Сотай дывізіі».

Смести саранчу, уничтожить бандитов. Клянёмся мы, Родина-мать, Захватчики будут в боях перебиты, Фашистам Москвы не вдать. Так гаварылася ў песні. Сотая дывізія граміла ворага пад Масквой, пад Стацінградом. Яна вызваляла Украіну. Сігя гэтай дывізіі пераможна разбіваўся на вуліцах вызваляеяй Вены.

Л. ЧВАНАУ, старшы навуковы супрацоўнік Беларускага дзяржаўнага музея Вялікай Айчыннай вайны.

На здымках: Герой Савецкага Саюза Я. Я. Бялязю, палкоўнік І. Бушуев, маёр С. Барташ.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

У нас набраўся б касак знало — Тых, што ў вайну чужыныя.

Ахвешці б іх, прастрэленыя, ў Бон На памяць недабытым генералам.

раіспажыўся, стаяўца да гандлю кнігай як да продажу звычайна рэчэй: сядзеў аб ватонных штаноў, забываўчы аб тым, што кніга — гэта не нечырвоваляная крыніца ведаў, верны сабра і мудры настаўнік. І каму даручана гандляваць кнігай, той павінен быць не толькі праўдніком у звычайным сэнсе слова. Ён — перш за ўсё прапагандаст кнігі. Для гэтага ўсё неадпаведнае павінна выныта з праўднікам. Неабходна мець пэўны багаж ведаў. Аднак у райспажыўскае на гэта не звяртаюць увагі. «Абы план», — падганяе работнікаў кніжніка праўднік таваразнаўца Т. Роўда. Летась на кожную душу насельніцтва ў раёне прададзена кніг на 14 руб. 80 к. (у старым маштабе цені). Застаца, нядрэна. Але ж план з 680 тысяч рублёў выкананы ўсяго на 522. Вялікі тэрмаз у ацэнках плана — нявыжывальна адносіны да сельскагаспадарчай літаратуры. Вялікае ў гэтым сямі работнікі кнігарні. Напрыклад, каго пакупіка зніжыць кніга «У дапамогу вывучаючым эканоміку МТС» выдання 1956 г., што выстаўлена на паліцы. Дарчы, на Мядзельшчыне каторы год ужо няма машын на-трактарнай станцыі. На паліцах выстаўлена нават старая кніга аб козагадоўлі.